DOMSTOLENS DOM
av den 12 december 1972*

I förenade målen 21–24/72

har College van Beroep voor het Bedrijfsleven i Haag till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i de mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

International Fruit Company NV, Rotterdam (mål 21/72)

Kooy Rotterdam NV, Rotterdam (mål 22/72)

Velleman en Tas NV, Rotterdam (mål 23/72)

Jan van den Brink's Im- en Exporthandel NV, Rotterdam (mål 24/72),

och

Produktschap voor Groenten en Fruit, Haag.

Begäran avser tolkningen av nämnda artikel 177 och i förekommande fall ett besked om huruvida vissa kommissionsförordningar är förenliga med artikel XI i Allmänna tull- och handelsavtalet (GATT).

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden R. Lecourt, avdelningsordförandena R. Monaco och P. Pescatore samt domarna A. M. Donner, A. Trabucchi, J. Mertens de Wilmars och H. Kutscher (referent),

generaladvokat: H. Mayras,
justitiesekreterare: A. Van Houtte,

* Rättegångsspråk: nederländska.

meddelar följande

dom

DOMSKÄL

1 Genom beslut av den 5 maj 1972, som inkom till domstolens kansli den 8 maj 1972, har College van Beroep voor het Bedrijfsleven med stöd av artikel 177 i EEG-fördraget ställt två frågor till domstolen angående tolkningen av samma artikel och giltigheten av vissa förordningar som antagits av kommissionen.

2 Den första frågan går ut på att domstolen skall uttala sig om huruvida giltigheten av rättsakter som antagits av gemenskapens institutioner, i den mening som avses i artikel 177 i EEG-fördraget, även avser giltigheten i förhållande till folkrätten.

3 I den andra frågan, som ställts för det fall svaret på den första frågan blir jakande, begärs besked om huruvida kommissionens förordningar nr 459/70, 565/70 och 686/70 - som innehöll föreskrifter om skyddsåtgärder i form av importrestriktioner för äpplen från tredje land - "är ogiltiga då de strider mot artikel XI i Allmänna tull- och handelsavtalet (GATT)", nedan kallat GATT-avtalet.

4 Enligt artikel 177 första stycket i EEG-fördraget skall "domstolen ... vara behörig att meddela förhandsavgöranden angående ... giltigheten ... av rättsakter som beslutats av gemenskapens institutioner".

5 Denna på så sätt formulerade behörighet för domstolen är inte begränsad med avseende på de grunder som kan åberopas till stöd för ett bestridande av dessa rättsakters giltighet.

6 Eftersom behörigheten således omfattar en bedömning av samtliga skäl till att nämnda rättsakter kan vara ogiltiga, ankommer det på domstolen att pröva om det förhållandet att de är oförenliga med en folkrättslig regel kan påverka deras giltighet.

7 För att en gemenskapsrättsakts oförenlighet med en folkrättslig bestämmelse skall kunna påverka denna rättsakts giltighet, måste gemenskapen först och främst vara bunden av bestämmelsen ifråga.

8 För det fall rättsaktens ogiltighet görs gällande inför en nationell domstol, krävs dessutom att bestämmelsen ifråga ger upphov till en rätt för gemenskapens enskilda rättssubjekt att åberopa densamma inför domstol.

9 Det bör därför prövas om dessa båda villkor är uppfyllda såvitt gäller GATT-avtalet.

10 Det kan konstateras att vid tillfället för ingåendet av fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen var medlemsstaterna bundna av förpliktelserna enligt GATT-avtalet.

11 Medlemsstaterna kunde inte genom en dem emellan antagen rättsakt frånträda förpliktelser som var gällande i förhållande till tredje land.

12 Deras vilja att uppfylla åtagandena enligt GATT-avtalet följer däremot såväl av EEG-fördragets bestämmelser som av medlemsstaternas förklaringar vid framläggandet av fördraget för GATT-avtalets parter i enlighet med förpliktelsen i avtalets artikel XXIV.

13 Denna avsikt har särskilt kommit till uttryck dels i artikel 110 i EEG-fördraget, genom vilken gemenskapen ansluter sig till GATT-avtalets mål, dels i artikel 234 första stycket, i vilken bestämmelse föreskrivs att de rättigheter och förpliktelser som följer av avtal som ingåtts innan fördraget trädde i kraft, och särskilt multilaterala avtal som ingåtts med deltagande av medlemsstaterna, inte skall påverkas av bestämmelserna i fördraget.

14 Gemenskapen har - gradvis under övergångstiden och fullt ut vid dennas utgång med stöd av artiklarna 111 och 113 i fördraget - åtagit sig de uppgifter som är förenade med tull- och handelspolitiken.

15 Genom att överföra sina befogenheter till gemenskapen markerade medlemsstaterna sin vilja att göra denna bunden av de förpliktelser som åtagits med stöd av GATT-avtalet.

16 Efter EEG-fördragets ikraftträdande och i all synnerhet från inrättandet av den gemensamma tulltaxan, har överföringen av befogenheter i förhållandena mellan medlemsstaterna och gemenskapen på olika sätt tagit sig konkreta uttryck inom ramen för GATT-avtalet och erkänts av de övriga avtalsparterna.

17 Alltsedan dess har gemenskapen genom sina egna institutioner deltagit vid tullförhandlingar och som part i avtal av alla slag inom ramen för GATT-

avtalet i enlighet med artikel 114 i EEG-fördraget, i vilken föreskrivs att tull- och handelsavtal "skall ingås i gemenskapens namn".

18 Härav följer att i den mån som gemenskapen med stöd av EEG-fördraget övertagit befogenheter som tidigare utövats av medlemsstaterna inom tillämpningsområdet för GATT-avtalet är bestämmelserna i det avtalet bindande för gemenskapen.

19 Dessutom bör prövas om bestämmelserna i GATT-avtalet ger upphov till en rätt för gemenskapens enskilda rättssubjekt att åberopa bestämmelserna inför domstol till stöd för ett bestridande av en gemenskapsrättsakts giltighet.

20 För detta ändamål måste GATT-avtalets anda, systematik och ordalag beaktas.

21 Detta avtal, som i enlighet med sin preambel grundar sig på principen om "ömsesidiga och för alla parter fördelaktiga överenskommelser" kännetecknas av en stor flexibilitet hos sina bestämmelser och i synnerhet hos de bestämmelser som angår möjligheterna till undantag, vilka åtgärder som kan vidtas vid förekomsten av exceptionella svårigheter och regleringen av tvister mellan de avtalsslutande parterna.

22 Enligt artikel XXII första momentet i avtalet skall "varje avtalsslutande part ... skänka välvilligt beaktande åt samt bereda vederbörligt tillfälle till samråd angående sådana framställningar som kan göras av någon annan avtalsslutande part beträffande varje fråga som angår tillämpningen av detta avtal".

23 Med stöd av andra momentet i samma artikel kan "de avtalsslutande parterna" - varmed i enlighet med artikel XXV första momentet menas "de avtalsslutande parterna såsom vidtagande gemensamma åtgärder" - "samråda med varje avtalsslutande part eller parter beträffande alla frågor, vilka det icke varit möjligt att tillfredsställande lösa genom samråd enligt moment 1".

24 För det fall en avtalsslutande part skulle anse att "en förmån som direkt eller indirekt tillkommer parten enligt detta avtal upphäves eller minskas eller att uppnåendet av något av detta avtals syften hindras på grund av" bland annat "underlåtenhet från annan avtalsslutande parts sida att fullgöra dess förpliktelser enligt avtalet" innehåller artikel XXIII detaljerade regler om vilka åtgärder som de berörda parterna, eller de avtalsslutande parterna gemensamt, kan eller skall vidta i fråga om en sådan situation.

25 För regleringen av tvister omfattar dessa åtgärder, beroende på omständigheterna, skriftliga framställningar eller förslag åt vilka mottagarna skall "skänka välvilligt beaktande", undersökningar som eventuellt åtföljs av framläggandet av lämpliga förslag, samråd eller beslut av de *avtalsslutande parterna*, däri inbegripet beslut om att medge vissa avtalsslutande parter rätt att upphäva tillämpningen i förhållande till andra parter av varje medgivande eller annan förpliktelse som följer av GATT-avtalet och slutligen, i händelse av ett sådant upphävande, möjligheten för den berörda parten att frånträda avtalet.

26 Om slutligen vissa producenter, på grund av en förpliktelse som åtagits i enlighet med GATT-avtalet eller ett medgivande i preferenshänseende, förorsakas eller riskerar att förorsakas allvarlig skada, föreskrivs i artikel XIX en möjlighet för en avtalsslutande part att ensidigt upphäva förpliktelsen eller återkalla eller ändra medgivandet. Detta kan ske antingen efter samråd med samtliga avtalsslutande parter, om de berörda parterna inte kan uppnå en överenskommelse, eller, om dröjsmål skulle förorsaka skada, provisoriskt utan föregående samråd.

27 Dessa omständigheter visar i tillräcklig grad att placerad i detta sammanhang ger artikel XI i GATT-avtalet inte upphov till en rätt för gemenskapens enskilda rättssubjekt att åberopa densamma inför domstol

28 Följaktligen kan artikel XI i GATT-avtalet inte påverka giltigheten av kommissionens förordningar nr 459/70, 565/70 och 686/70.

29 De kostnader som har förorsakats Nederländernas regering och Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målen vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

I målet har domstolen

beaktat rättegångshandlingarna,

hört referentens rapport,

hört de muntliga yttrandena från sökandena i målen vid den nationella domstolen och Europeiska gemenskapernas kommission,

hört generaladvokatens förslag till avgörande,

beaktat Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 110, 113, 177 och 234 i detta,

beaktat Allmänna tull- och handelsavtalet, särskilt artiklarna XI, XIX, XXII, XXIII och XXV i detta,

beaktat kommissionens förordning nr 459/70 av den 11 mars 1970 (EGT nr L 57, s. 20, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå),

beaktat kommissionens förordning nr 565/70 av den 25 mars 1970 (EGT nr L 69, s. 33, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå),

beaktat kommissionens förordning nr 686/70 av den 15 april 1970 (EGT nr L 84, s. 21, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå),

beaktat protokollet om stadgan för Europeiska ekonomiska gemenskapens domstol, särskilt artikel 20 i denna,

beaktat rättegångsreglerna för Europeiska gemenskapernas domstol.

Mot den bakgrunden och på ovan angivna grunder beslutar

DOMSTOLEN

- angående den fråga som genom beslut av den 5 maj 1972 förts vidare av College van Beroep voor het Bedrijfsleven - följande dom:

1) **Giltigheten, i den mening som avses i artikel 177 i EEG-fördraget, av de rättsakter som beslutats av institutionerna får bedömas i förhållande till en folkrättslig bestämmelse, om denna bestämmelse är bindande för gemenskapen och ger upphov till en rätt för gemenskapens enskilda rättssubjekt att åberopa densamma inför domstol.**

2) **Eftersom artikel XI i GATT-avtalet inte har en sådan verkan, kan denna bestämmelse inte påverka giltigheten av kommissionens förordningar 459/70, 565/70 och 686/70 (EGT nr L 57, s. 20; nr L 69, s. 33; nr L 84, s. 21, franska versioner; vid översättningen fanns inga svenska versioner att tillgå).**

Lecourt Monaco Pescatore

Donner Trabucchi Mertens de Wilmars Kutscher

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 12 december 1972.

A. Van Houtte
Justitiesekreterare

R. Lecourt
Ordförande